

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. XXIV. De Veromanduis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

eiusdem provinciæ opidum, in confinio Artesiæ, *Bassy*. ubi non observavit, Hassios istos, nomine viciatos, in litore poni à Plinio; ipsosque ultimos, inter Bellovacos & Sequanam amnem: opidum verò *Cassel*, quod *Castellum Morinorum* olim dictum, in litorali fuisse gente Morinorum, magis etiam oceano propinquum, quàm Teruanna, quæ eiusdem gentis caput. Ceterum SUECONI isti, inferioris Belgicæ populi, quia nullos alios inter reliquas nationes agrorum fincis fortiri queunt, nisi quos supra quinque illis populis, Nerviorum clientibus, adscripti: indubio inde colligitur argumento, eosdem eos fuisse populos, in unum corpus ac civitatem nomenque post Cæsaris ævum contributos; eodem scilicet tempore, quo alii illi prædicti populi novas civitateis novaque nomina in eadem provinciâ Belgicâ acceperunt.

Opidum igitur in Sveconorum agro recensetur unicum; quod Antonino & Notitiæ imperii TORNACUM; tabulæ, & Notitiæ imperii alio loco, item libello provinciarum Galliarum, TURNACUM. hodiè id vulgò vocatur incolis Gallis *Tournay*, Germanis *Dornick*.

CAP. XXIV.

De VEROMANDUIS.

NERVII à meridie conterminos fuisse VEROMANDUOS, jam antè ex Cæsare ostendi. Hi quamvis meri fuerint Galli, tamen fincis eorum describere fuit consilium, quo finitimorum, qui propriè ad hoc opus pertinent, clariùs noscerentur limites. Nomen gentis restituendum est in Ptolemæo: ubi primâ syllabâ mutilati leguntur Ρομαίνδουες, pro Ουερομαίνδουες, vel potiùs Ουιρομαίνδουες, ut habet tabula itineraria. Apud Ptolemæum ita legitur: Ἰπὸ τῆς εἰρημίας ἐθνη παροικῶσι, δυνάτωτεροι μὲν Νερβίων ὕφ' ἑς οἱ Ρομαίνδουες, ἂν πάλις, Αὐγυστε Ρομαίνδων. id est: *Sub dictis verò gentibus incolunt, versus septentriones Nervii: sub quibus Rhomandues; quorum opidum Augusta Rhomanduum.* Ubi in Græco textu facilè corrumpi potuerunt hæc verba ὕφ' ἑς Ουιρομαίνδουες, in ὕφ' ἑς οἱ Ρομαίνδουες. ab hoc porro factum Αὐγυστε Ρομαίνδων. VEROMANDUI certè dicuntur hi populi Cæsari, Plinio, Antonino, & auctori libelli provinciarum Galliarum: tabulæ etiam sunt VIROMANDUI. ubi quidem corrupta vocabula leguntur, *Aug. viro Muduon. Aug. Sueffor. pro Aug. Vivomanduo.* *Aug. Sueffon.*

Sedès eorum jam minùs ignorari potest, quando hodièque regio adpellatur incolis Gallis *Vermandois*: cuius opida *S. Quintin, Chastellet, Han*. Quibus limitibus olim ab Nervii divisi fuerint, jam antea dictum. A meridie finitimos habuere Sueffones (opida horum *Augusta Sueffonum*, nunc *Soissons; Noviodunum, Noyon*) his limitibus discretos: primùm amne, qui ab opido *Vervin* in Serram defluit; inde ipso Serrâ & Aesiâ, ad opidum usq; *Chauny*; hinc rivulo, qui ad dictum opidum Aesiæ miscetur: mox à fonte ejus lineâ, & alio rivo, qui infra opidum *Han* in Samarâ evolvitur: ac tandem ipso Samarâ ad opidum usq; *Peronne*. Ab occasu jungebantur Ambianis, juxta lineam ab opido *Peronne* ad opidum *Crevecoeur* ductam. Regiones heic nunc continentur; totus ager Veromanduenfis, vulgò *le Vermandois* dictus: & pars Tirassii, quâ opida *Gvise & Ripemont*. Angustos olim exiguam gentem obtinuisse fincis, patet ex eo, quòd v tantum millia armorum ad commune Belgarum adversus Romanos bellum contribuerunt; quum finitimi eorum Sueffones l. millia, totidemque Nervii præbuerint.

Caput gentis fuit AUGUSTA VEROMANDUORUM. quam Sigebertus & Marchantius interpretantur *Fanum Quintini*. quorum tamen sententiæ viri docti haud lubenter accedunt: nec ego temerè accesserim. Ratio est; quia jam antè pluribus docui exemplis, pleaque Galliarum opida, quæ gentium fuere capita, postea, abjectis propriis vocabulis, ipsarum gentium nomina adsumsisse. Ad eundem igitur modum Veromanduorum quoque Augustam dictam postmodum fuisse puto solo gentis vocabulo VEROMANDUOS: quod vocabulum etiam nunc exstat in vico atque cænobio, v paullo minùs millibus passuum à Fano Quintini dissito, vulgò *Vermand* dicto. Hinc Libellus provinciarum: *Provincia Belgica secunda: Metrop. Civ. Remorum: Civ. Sueffonum: Civ. Castellauorum: Civ. Veromanduorum.* Nec itineris ratio ab hoc loco abhorret, quod ita describitur in itinerariis.

Antonini;	Tabulæ;
<i>Camaracum</i>	<i>Camaracum</i>
<i>Augusta Veromanduorum</i> XVIII.	<i>Aug. Viromanduor.</i> ....
<i>Contra Aginnum</i> XIII.	
<i>Augusta Sueffonum</i> XII.	<i>Aug. Sueffonum</i> XXV.

Millia

Millia passuum hodiè numerantur inter opida *Cambray & Soissons* LXIV. ex quibus XXIV sunt inter *Cambray & Vermand*: hinc verò ad *Soissons* XL. Unde manifestò patet, numeros millium in utroque itineralio esse corruptos. In tabulâ aliud iter ab eodem Camaraco sic notatur:

Camaracum
Hermoniacum XL.
Bacaco Nervior. VIII.

Vbi falsò XLVIII ponuntur millia passuum inter Camaracum & Bagacum: sunt quidpe XXV tantum. Ego, numerum millium inter Camaracum & Hermoniacum interiisse, iudico; XL verò ista millia pertinere ad iter à Camaraco ad Augustam Sueffionum: quæ haud dubiè auctor inter duas Veromanduorum ac Sueffionum posuit Augustas: illa verò XXV millia inter Camaracum & Veromanduorum Augustam. unde satis rectè millia in universum conficiuntur LXV. Nec me quidquam movet, quòd in utroque itineralio inter duas Augustas XXV leguntur millia. hoc enim, & hujus similia, eò faciunt, quod suprà dixi, me suspicari, unum eundemque fuisse utriusq; itinerarii auctorem. unde etiam librarii uno eodemque modo postea in utroque errarunt.

Ceterum iter per Veromanduorum agros ex itinerariis suprà attuli hujusmodi.

	Antonini;	Tabulæ;
20	<i>Bagacum</i>	<i>Bacaco Nervior.</i>
	<i>Duronum</i> XII.	<i>Duronum</i> XI.
	<i>Verbinum</i> X.	<i>Vironum</i> X.
	<i>Catusiacum</i> VI.	
	<i>Minaticum</i> VII.	<i>Nintiaci</i> XIII.
	<i>Muenna</i> VIII.	<i>Auxenna</i> IX.
	<i>Durocorduro</i> X.	<i>Durocortoro</i> X.

Ex his DURONUM hodiè esse vicum Tirassii *Doren*, & VERBINUM ejusdem regionis vicum *Vervin*; nomina simul atque itineris tractus quam manifestissimè indicant. Sunt autem millia inter *Bavay & Doren* XXII: hinc porro ad *Vervin* XX. unde patet, in utroque itineralio utrobique alterum X interiisse. In tabulâ etiam corruptum est vocabulum *Vironum*, pro *Verbinum*. In Antonino lege *Auxenna*, pro *Muenna*. est enim nomen fluminis, quod Cæsari com. II dicitur *Axona*; nunc vulgò *Aisne*, XX millibus à Verbino, X à Durocortoro distitum.

CAP. XXV.

De AMBIANIS.

40 **A**MBIANI quoque quamvis Gallici fuerint generis, tamen ob finium propinquitatem heic explicandi videntur. Nervii ac Veromandui fuisse conterminos, jam antè ostensum est; limitesque eorum descripti, quibus ab ortu solis includebantur. A meridie Samarà flumine, quod vulgò nunc dicitur *la Somme*, à Belgio, Bellovacorum regione, determinatos fuisse, suprà in hujus descriptione demonstravi. Ab occasu oceanum attingisse Cæsaris tempestate, vel inde conjecerim, quia nulli alii populi Ambianis oceanoque interponuntur à Cæsare; cui tamen frequens his in oris exercitus Romanus cum bello. Sed Strabo, qui primus post Cæsarem has oras nobis descripta reliquit, apertè atque disertè eos in litore ponit, lib. IV. *Τοῖς Μενάπιοις ἑ' εἰδὼν*, inquit; *σωεργεῖς ἢ τῇ γαλατικῇ μόρῃ, καὶ Βελδοάροι, καὶ Ἀμβιανοί.* id est: *Menapiis continentur in orâ maritimâ Morini, & Bellovaci, & Ambiani.* quamquàm ordinem, ut sæpè aliàs, heic 50 quoque pervertit; Bellovacos Ambianis præponendo. Nec melior Ptolemæus; qui in Galliâ Lugdunensî, primùm à Ligeris ostio ad Sequanæ ostium litus legendo, ultimos apud Sequanam memorat Lexobios; mox verò à Sequanâ ad Ligerim regrediundo, primos apud Sequanam facit Caletas: posteaque, in Galliâ Belgicâ, primos à Sequanâ Atrebatios, dein Bellovacos, mox Ambianos, tandem Morinos, perversissimo ordine. erant quidpe sic collocandi: primi à Sequanâ *Caleta*, dein *Bellovaci*, *Ambiani*, *Atrebatii*, *Morini*. Rectius igitur Plinius lib. IV, cap. XVII: *A Scaldi incolunt extera Toxandri, pluribus nominibus: deinde Menapii, Morini, Oromansaci, juncti pago, qui Gessoriacus vocatur; Brianni, Ambiani, Bellovaci.* nam *Briannorum & Oromansacorum* nomina in Atrebatium litus postea 60 successe-